

in eâ fide et doctrinâ, quæ est iuxta Evangelium, quod ego prædico.

ET PRÆDICATIONEM JESU CHRISTI, id est, et quod Dominus ipse Jesus Christus prædicavit; sicque non est tam mea quam Jesu Christi doctrina. Ita divus Chrysostomus; ita etiam divus Thomas.

Alii tamen interpretantur: Quæ est iuxta Evangelium, quod ego prædico de Jesu Christo, et conformis est Syrus, ut videbitur infra.

SECUNDUM REVELATIONEM; Syr., per revelationem, seu ut reveletur arcuum, omnibus retroactis seculis absconditum, scilicet magnum mysterium Incarnationis Filii Dei.

TEMPORIBUS ÆTERNIS, id est, in totâ temporis universitate, seu omni retroacto tempore, cujus initium est valde remotum.

VERS. 26. — QUOD NUNC PATFACTUM EST, id est, hoc autem tempore gratiæ manifestatum per scripturas prophetarum, scilicet expositas et explicatas per apostolos; quibus Christus aperuit sensum, ut intelligerent Scripturas, ait D. Lucas, 24. Prophetæ prædixerunt futuram Verbi divini incarnationem; apostoli faciendam esse prædicaverunt, et prophetias adimpletas esse,

Christi, qui potest vos confirmare in fide; quâ nimirum adhereretis doctrinæ Evangelii mei, quâ vobis prædicavi Jesum Christum. Summ ergo vocat Evangelium, id est, à se prædicatum.

SECUNDUM REVELATIONEM MYSTERII TEMPORIBUS ÆTERNIS TACIT. Sensus: Quia Evangelii prædicatione revelatum et manifestatum mysterium omnibus retro seculis mundo occultatum et paucis cognitum. Tempora æterna dicitur universum tempus quod præcessit; quæ interpretari alibi vocat tempora secularia. Ut 2 Timoth. 4. et Tit. 1. q. d. Paulus: Non est recens inventum Evangelium, sed ab æterno semper fuit ipsum Evangelium in secreto divinitus consilio, menteque divinâ tacitum et occultum, et nunquam hæcenus in mundo propalatum aut prædicatum. Unde subdit:

VERS. 26. — QUOD (scilicet mysterium jam dictum) nunc patfactum est, Græcè, manifestatum autem nunc, scilicet per apostolorum prædicationem.

PER SCRIPTURAS PROPHETARUM, qui Christum Christique Evangelium prædixerunt. Quod autem dicit, per scripturas propheticas, supple, expositas et intellectas.

SECUNDUM PRÆCEPTUM ÆTERNI DEI, id est, ex mandato seu delegatione æterni Dei, factâ videlicet apostolis. Tacite commendat officii sui dignitatem à magnitudine delegantis, quem proprio vocat epitheto, æternum Deum.

AD OBEDITIONEM FIDEI, id e. ut fides promptâ voluntate suscipiatur, ut nimirum omnes gentes Evangelium fideique Christi audiant, illique credant et obe-

Corollarium pietatis, seu in hoc capite ultimo ad pietatem et ad praxim maxime notanda.

1° Observa in toto hoc capite exemplum christianæ erga proximum charitatis atque necessitudinis; quasi divus Paulus voluerit hic in praxim redigere doctrinam à se traditam in capitis præcedentis versu secundo: *Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum*; nosque docere modum christianæ et meritoricè faciendi, quod in usu frequentiori sit civiliter tantum; nimirum salutationes, amicitias, et alia honestatis signa exhibere, de quibus vide in coroll. pietatis, cap. 13, n. 2. 5.

ipsâ factorum exhibitione manifestarunt, seu eventibus ad vaticinia respondentibus.

SECUNDUM PRÆCEPTUM ÆTERNI DEI, id est, juxta mandatum; Græcè, ad ordinationem, seu delegationem ab æterno Deo ipsis apostolis factam.

AD OBEDITIONEM FIDEI IN CUNCTIS GENTIBUS COGNITI, id est, cunctis, inquam, gentibus manifestatum, ut obedientiam fidei, seu ut omnes gentes illud Evangelium audiant, fide suscipiant, illique moribus obediant.

VERS. 27. — SOLI SAPIENTI DEO...; Deo, inquam, qui solus sapiens est, honor sit et gloria æterna per Jesum Christum. Vide in Paraphr. clariorem expositionem. Pronomen cui hebraismo redundat; Hebræi enim repetunt relativum cum antecedente, ait Cornelius à Lapide. Hos tres versus ita Syrus exprimit: *Deo autem qui potens est vos confirmare in Evangelio meo, quod prædicatum est de Jesu Christo per revelationem arcum, quod temporibus æternis absconditum fuit; revelatum autem hoc tempore per scripturas prophetarum, et per mandatum Dei æterni, patfactum omnibus gentibus ad obedientiam fidei; qui solus sapiens est, gloria per Jesum Christum in secula seculorum. Gratia Domini nostri Jesu Christi sit cum omnibus vobis. Amen.*

diant.

In cunctis gentibus cognitum, Græcè, in omnes gentes notificatum seu patfactum: scilicet mysteri, quod nunc patfactum est, et in cunctis gentibus cognitum.

VERS. 27. — SOLI SAPIENTI DEO per Jesum Christum. Hæc refer ad, *Et qui potens est* (vers. 25), q. d.: Soli sapienti et potenti Deo per Christum et christianam religionem, omnis sit honor et gloria sempiterna. Christus Deus et homo cum sit, ut Deus honorem recipi cum Patre et Spiritu sancto; ut homo vero, illum deserit. Denique autem cum prædicavit in mundo SS. Trinitatem, et jussi baptizari in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti omnes gentes.

Nota, vox sapienti innuit per nullam hominum sapientiam hominem potuisse viam salutis agnoscere: quia solus Deus à seipso et per essentiam sapiens est, qui eam per fidem nobis manifestavit. Hinc solus sapiens dicitur. Vide Baruch. 3.

Cui honor et gloria in secula seculorum, Amen. Secla seculorum vocat Apostolus secula proprio nomine æterna, et, ut Augustinus exponit, continuata secula, id est, nunquam terminanda. Græca et Syrus non habent cui. Sic ergo hæc omnia ordinanda sunt: ei qui potens est vos confirmare, videlicet soli sapienti Deo, sit honor et gloria, Amen.

Vide S. Chrysostomum, 40. in morali, homil. ultim., pulchrè et patheticè ostendentem, quantum S. Paulus suo zelo, labore et fervore honorârî et glorificârî Deum.

2° Ille ab Apostolo discere modum dignè Deum glorificandi, scilicet per Jesum Christum, Dominum nostrum, v. 27. *Deo honor sit et gloria per Jesum Christum.* Ut hæc apostolicam et verè christianam praxim melius intelligas et accuratius observes, nota quod solus Jesus Christus Deum dignè glorificat; ipse solus Deo infinito infinitum exhibet honorem. Hujus veritatis ratio est, quia angeli, homines, creaturæ omnes coram Deo sunt quasi non sint, quasi nihilum et inane reputantur, ex Isai. 40, 17. Nihil autem laus

et glorificatio verè nihilum est, et nullius momenti. At Christus Jesus, homo Deus est; hinc infiniti meriti, hincque Deum infinitè glorificans: et ideo dignè.

Deum infinitè glorificavit toto suæ vitæ mortali tempore; id est, à primo Incarnationis instanti, usque ad mortis momentum; glorificavit, inquam, per suum esse, quod omnium miraculorum est maximum; per omnes suas internas et externas actiones et passionem, quæ theandricæ fuerunt, et ideo valoris infiniti. Maximè verò glorificavit per mortem suam, quæ fuit immolatio hominis Dei, in honorem Dei, et consequenter sacrificium Deo dignum, honorem Deo proportionatum reddens, Deumque, quantum fieri potest, glorificans.

Ex quo resurrexit, et gloriosus in cælos ascendit, Deum infinitè glorificat in terris et in cælis. In terris, et quidem ubique terrarum, super altare, ubi in sanctissimâ Eucharistiâ continuè et semper ad Dei gloriam immolatur, ubi continuè et semper Deum adorat, in nihilum quasi redactus. In cælis coram throno Dei, ubi, teste D. Joanne, Apoc. 5, 6, Agnus stat velut occisus, id est, in passionis suæ memoriam, sua sacra stigmata Deo semper exhibet, *interpellans pro nobis*, et in æternum exhibebit ad æternam Dei gloriam.

Etenim (et hoc bene nota) quia nihil unquam Deum ita glorificavit ac cuncta Filii Dei ad Dei gloriam immolati, quæ quantum fieri potest, Deum glorifica-

vit; hinc ipse Filius Dei, hæc sui immolationem ad Dei gloriam, usque ad consumptionem seculorum mysticè continuat et continet ubique terrarum. Hinc et Filius Dei hæc sui immolationem ad Dei gloriam in æternum representat et representabit in cælis. Per Christum itaque cæli et terra pleni sunt gloria Dei. Ipse solus est gloria Dei, gloria infinita, universalis, Deo digna.

Nobis itaque Deum glorificaturis, quid faciendum? Christus, Dei gloria, Deo offerendus: cum Apostolo nobis dicendum: *Deo sit honor et gloria per Jesum Christum. Deo sit honor et gloria in cælis per Jesum Christum*, ibi propter quinque vulnerum cicatrices, quæ in corpore glorioso reservavit, *stantem tanquam occisum. Deo sit honor et gloria in terris per Jesum Christum*, super altare in sacrosanctâ Eucharistiâ mysticè semper immolatum, et in immolationis statu ubique conservatum. *Deo sit honor et gloria*, et in cælis et in terris per Jesum Christum, qui in cælis et in terris semper et continuè Deum laudat, amat, adorat, colit dignè, infinitè, quantum potest.

Deum ergo glorificaturi, Christo Deum glorificanti, uniamur fide, charitate, sicque Christo uniti, in ipso, cum ipso et per ipsum glorificemus Deum, laudemus, amemus, adoremus et colamus. Hæc nostrâ Dei glorificatione, quæ quatenus nostra, nihil est, nulliusque momenti; quatenus Christi, erit pretiosissima, et Deo digna.

IN PRIMAM EPISTOLAM

AD CORINTHIOS

Præfationes.

Corinthos, quam Cicero totius Græciæ lumen appellat, Achaïæ, quæ nunc Morea dicitur, metropolis erat; duobus inçlyta portibus, Ionio et Ægeo mari imminuentibus, ut ait D. Chrysostomus.

In hoc nobilissimo emporium D. Paulus Athenis venit, ibique à Christo Domino monitus, per decem et octo menses mansit, tantoque incolarum profectu Evangelium prædicavit, ut quàmplurimos ad Christi fidem converteret.

At postquam prædicationis gratiâ in alias civitates et provincias profectus est omnium gentium Aposto-

lus, Corinthii, quia divites erant, deliciis assueti, et secularis sapientiæ nimis studiosi, à primo fervore statim delapsi, dein à falsis apostolis seducti, in tam varios errores et tot abusus provaluti sunt, ut et de mortuorum resurrectione dubitaverint.

Quod, ut audivit Paulus, Corinthiorum pater: ipse enim, ut ait, per Evangelium eos Christo generat, filiorum sibi charissimorum salutis zelo succensus, ad eos hanc priorem Epistolam, maximâ animi libertate scripsit, tum ut monita illorum emendationi necessaria daret; tum ut questionibus ab eis sibi propositis

Corinthios Paulus scripserit: eò quod in hæc meminerit priores ejusdem Epistolæ ad eos datis. Sic enim ait, cap. 5: *Scriptis vobis in Epistolâ. Si hoc rectè opinentur an secus, videbimus eum ad eum locum perventum erit. Prior hæc Epistolâ non unum, sed multa ac variâ continet argumenta; prout multa erant de quibus vel admonendi Corinthii Apostolo videbantur, vel ipsi ab eo instrui cupiebant. Nam ipso per,*

(Dous.)

